

פ ר ט י כ ל מ ס' 31/ג

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ד' ט'
בשבת תשי"ד - 13.1.1954

ש. דיין	היו"ר י. גורי	נוכחו:
א. הרצפלד	ח. אריאב	
ק. לוז	י. נצר	
י. פורדר	ש. בז'רנו	
ס. קלמר	א.מ. גניחו בסקי	

שר האוצר ל. אשכול	סוזמנים:
מר ארנון	
מר הורן	
מר קטרון	
מר לרון	
ש. בזק	
ש. ספיבק	

- סדר היום:**
- (1) חוק לתיקון תקנות הגנה כספיים, תשי"ד-1953
 - (2) חוק אגרות מדינת ישראל (מילווה הפיתוח)
 - (3) מס רכוש עירוני
 - (4) תשובות שר האוצר לשאלות.

(1) חוק לתיקון תקנות הגנה כספיים, תשי"ד - 1953

היו"ר י. גורי: סיימנו את הדיון בחוק זה ולא הספקנו להצביע. חבר הכנסת אלישר ביקש לדחות את ההצבעה לשיבה זו.

חוק לתיקון תקנות הגנה כספיים, תשי"ד-1953 - אנשי

(2) חוק אגרות מדינת ישראל (מילווה הפיתוח)

י. גור: אני חושב שכדאי לשמוע הסברים משר האוצר, איך הוא יעשה זאת בדיוק, ובאיזה תנאים; כי בחוק יש לו רק רשות כללית. אין זה חוק טכני בלבד.

היו"ר י. גורי: החוק נדון בישיבת ועדת המשנה והסיכום עוכב בנקודה אחת בלבד, כדי שבאי-כח משרד האוצר יקבלו פרטים נוספים מן השר, ובדאי נקבל תשובה בענין זה. בהזדמנות זו יוכל חבר הכנסת בדר להפנות את שאלותיו לשר האוצר, שעוד מעט יבוא הנה.

מר קטרון: בישיבת ועדת המשנה התעוררו שתי בעיות בלשניות. הנאתי אותן למסגרת שלנו ואני יכול להציע תקובים. חבר הכנסת אריאב ערער על הנוסח בסוף סעיף 3, ואני מציע נוסח זה: אין חובה שהכללים והתנאים יהיו אחידים לכל הסדרות אלא אפשר שיהיו שונים מסדרה לסדרה. ובסעיף 4ב' מוצע הנוסח הבא: שר האוצר רשאי להתייר ששטרי התחייבות של מדינת ישראל שזמן פרעונם עדיין לא הגיע... וכו'.

החלטת: תיקוני הנוסח כנ"ל - אושרו.

א.פ.

י. פורדר:

נדמה לי שהסכום של 350 מיליון דולר יותר מדי גדול. באופן פסיכולוגי הרבה יותר טוב לעשות אמיסיה ולקבל יותר, מאשר לעשות אמיסיה ולקבל מעט, ולכן אינני רואה הכרח ב-300. לא ברור לי מה הניתוח הפנמטי של הסכום הזה.

ברצוני לשאול בנוגע להחלפה אחר-כך בלירות.

אינני צריך להסביר לשר האוצר שישנם קשיים כתוצאה מהתקנון של מהלוח העצמאות ואני רוצה לדעת מה חושבים לעשות כדי למנוע זאת. הצעתי שבענין זה תהיה על כל פנים התייעצות עם ועדת הכספים - על החלפות בלירות, ואני רוצה לדעת אם שר האוצר מסכים לדבר זה. בחוק לא כתוב באיזה תנאים אדם יכול להחליף את אגרת החוק בלירות, ואני מבקש שלפחות פרטום יתקיים דיון בוועדת הכספים. לפי הנוסח יכול שר האוצר להוציא אגרת חוב לשנה. הוא אינו יכול להוציא לצירים שנה, אבל כן רשאי להוציא לחצי שנה. לא ייתכן שבחוק יהיה לחץ פוליטי או כלכלי.

י. בדר:

האם יש טיבה לסכום של 350 מיליון דולר, מלבד העובדה שבזמנו הוחלט על חצי מיליארד והושגו

150 מיליון? האם אפשר לבקש ששר האוצר יגדיר בחוק באופן קצת יותר מדוייק את הפרטים כמו צורת האגרות, תנאים, זמן יכו'. בנוגע לסוכנים להוצאה, האם שר האוצר איננו חושב שאחרי נסיונות שהיו צריך להגביל בחוק את ההוצאות של הפצת האגרות? בקשר עם השם: "מלווה הפיתוח", האם אין זו התחייבות מחייבת להשתמש לא רק בתמורת הלירות אלא גם בדולרים לצרכי פיתוח בלבד? מלווה זה לא יופץ בארץ אלא בחוץ-לארץ, ובה קיימים כל מיני חוקים בנוגע לדיוק של הודעות שנמסרות בקשר לזה; האם זה לא מחייב באופן מיוחד להשתמש בכספים אלה רק לצרכי הפיתוח?

א. ציזלינג:

יש אפשרות להוציא אגרות גם בארצות מחוץ לאר"ב והתחייבות מיוסדת כולה על הדולר. משום מה

צריך לקבוע זאת בחוק? ייתכן שבארץ כהולנד או שוייץ, האגרת תהיה מבוטסת על המטבע המקומי.

שר האוצר ל. אשכול:

נביח שבא מישהו ואומר שבאנגליה אפשר להוציא אגרת בלירות שטרלינג. ששב אז ונחליט על הוצאה.

אני מדבר עכשיו על אגרת מסויימת. אני יודע כבר עכשיו על שלש ארצות, ואז בקנדה צריך לכתוב: דולר קנדי וכדומה. יש ארצות שיהודים בכלל אינם חוצים כל כך את העסק הזה. לנו יש עכשיו דבר שהוא עובר לסוחר, טוב לכל היהודים וצריך להודות בכך שהוא גם קצת אטרקטיבי. אין זה מונע שאם אפשר יהיה לעשות סחר משהו באנגליה בלירות שטרלינג - שנשב ונעשה את זה.

אשר לשאלה על אישור הועדה. מאד לא צצים לי

להיות קטפון" כזה לגבי ועדת הכספים, אבל אתמול התייעצתי עם היועץ המשפטי והוא מאד אינו מיעץ זאת. יש דברים שלא צריך לסחוב ואם אני קשור לעגלה הכבדה והעמוסה הזו, זה עלול לעתים קרובות להתנקם. אני מבקש לא לעמוד על כך. הדבר בודאי יובא לוועדת הכספים לידיעה, אבל יש לתת אפשרות לעשייה.

אשר לשאלת חבר הכנסת פורדר. שם נאמר: לא יותר

מחמש עשרה שנה". על פי החוק הזה אנחנו יכולים להוציא אגרת לשנה. בדרך כלל אני מקבל את הדבר הזה, שאנחנו מדברים פה על אגרת שהיא לא פחות מאשר לחמש שנים. אם זה יסבך, אני אבוא הנה ואגיד זאת. אם זה פותח לנו דרך לגיוס כספים, שבעוד שנה צריך אותם ולנו בדאי הדבר, נעשה את זאת.

חבר הכנסת בדר שאל אם השם הזה אינו כולל בתוכו

דברים שאולי יכבידו עלינו. תשובתי: לא נראה לי הדבר. כל זה בא בהצעתם ובאיניצטיבה של אותם האנשים שעושים את המלאכה ואינני חושב שהם לא שמו לב לדבר זה. במידה שאני בעצמי פכין, "פיתוח" זה מושג כל כך רחב; כמו כן אינני רואה את השאלה על דולרים ולירות. ידוע שלפיתוח הארץ היו פפיים את הדולרים ללירות. אפשר תמיד להראות בישראל: הנה, כסף זה יצר את זה ואת זה. זה אינו יכול כן להתחלק, בדיוק.

כיהם להגבלת ההוצאות: ההוצאות מתחלקות לשני

חלקים. באגרת הראשונה נאמר שכך וכך אחוז רבית, ואת זה אפשר להוציא ויש חלק שהממשלה מוציאה. לקראת האגרת הזאת נהלו משא-ומתן ואם אינני טועה, ידעו: מה שמוציאים - מוציאים. לא התרעמתי שחברים טענו כי צריך לצמצם ולחסוך. בכל פעם אומרים לי האנשים העושים את המלאכה הזאת, סוף סוף הם עושים את הענין ועושים מאמצים לקסף. ראיתם בעתונות שישנה אפילו

שמה והם פנו אלינו, אבל אינני מקבל להגן תחת כנפי על כל הוצאה שקבוצת אנשים זו מנהלת בה את העבודה. אבל לא ניתן שאני אחליט מפה על כל פרטי הפרטים. יש טענות שונות, ואחדים טוענים: "אתם יותר מדי מתבלטים". אולי יש בזה הגיון. ויש כאלה האומרים: "באמת זה בזבוז כסף". יש כל מיני טענות, אבל יותר מאשר להעיר ולהגיד עוד פעם ועוד פעם - אי-אפשר. הסטנדרט האמריקאי הוא אחר והחיים הם אחרים, ואתם יודעים זאת היטב. התרופה היחידה - שתהיה מכירה גדולה. הפעם מחליטים לבטל את האגרת של 50 דולר, כי עצם הוצאת הגליון עולה כבר שנים וחצי דולרים.

אשר לשאלות חבר הכנסת פורדר, ולשאלה דומה בנוסח אחר של חבר הכנסת בדר: אינני יכול להגיד שהנימוק היחיד היא, היות ופעם אמרנו 500 וקבלנו בערך 150 (ואני שומע עכשיו שהמכירות תבענה עד 160). ראיתי מספר של 41 מיליון מכירה השנה. בכל אופן זה קרוב ל-40 מיליון. זה לא היה בנימוק היחיד, אם כי יש בזה איזה דבר. אם נבוא ונגיד: אנחנו בכלל מבקשים בסך הכל 100 מיליון, לאחר ש-160 מיליון בכל זאת מכרנו - יתקבל הרעיון הזה.

אנחנו מחדשים פה בזה, שמוציאים סריות-סריות. לא אגיד שאני מצפה השנה ליותר מ-50 מיליון. נראה איך ילך העניין. אמרנו לתת להם אטרקציה, ואם ירצו לשנות ניתן להם עוד חצי אחוז רבית. כמו כן שתחת חצי אחוז רבית יש עוד דברים טובים, וזה מתקבל על הדעת. אחר כך נבוא בסריה שניה ושלישית, אם לא יבואו שינויים.

חבר הכנסת פורדר שאל על החלפות בלירות, של האגרות החדשות. תייר יכול היום לקרות אגרת ולנסוע אתה... אם אנחנו מפסיקים הרי זה משהו בהוצאות האלה. אפשר להגיד שיצא הפסדו בשכרו, כי אולי זה ימשוך קצת אנשים לכאן. כמו כן לקרנות השונים. אשר להשקעות, אמרנו שאפשר להשקיע במפעלים כמעט מהיום הראשון - כמו כן זה בכל זאת רע - אבל רק למפעלים הקטנים לתקציב הפיתוח של המדינה. אני חושב שזה סביר נכון מכל הבחינות. לו באו היום יהודים והיו אומרים: תנו לנו לפתח את הפוס פאטים, הייתי אומר: בנקשה. ואילו אמרו שבמקום להלוות 100 אלף דולרים הם רוצים להשקיע זאת בבנין זה וזה, הייתי אומר שזה נפלא. אבל אם הוא עכשיו אינו עושה זאת, אלא פוער שנה-שנתיים הוא בא ואומר, שאם אנחנו עושים רכבת לבאר-שבע וכדומה הוא רוצה את הלירות כדי להיכנס לעסק הזה - הדבר יהיה אפשרי. אם אלה מפעלים שמחוץ לתקציב הפיתוח, אנחנו נמצא במצב של מחנק במקרה כזה. פה יש לבעלי האגרות קונצסיה איומה כלפי הממשלה.

ח. אריאב: אתה הסכמת שזה יבוא לידיעת ועדת הכספים, ואז ממילא יש כבר עיכוב. אם כך, מה חשוב אם ידיעה או אישור?

י. פורדר: רצייתי לדעת את הסיפור של הקורט. אני חושש שיהיו עוד פעם הפרשים כאלה, ואני רוצה לדעת אם יש מחשבה למנוע זאת.

שר האוצר ל. אשכול: אתה מוכרח להגיד, שתתן לפי הקורט הטוב ביותר הקיים. זה לא ילך אחרת. או שאפשר לומר: אנחנו נחזיר לך רק בדולרים.

ש. בז'רנו: לי נדמה שבקורט הטוב ביותר ישנה סכנה שאיננו צריכים לקחת על עצמנו. אני יכול לתאר לעצמי ערך מסבע יציב, ובכל זאת - באינטרפרטציה אחרת לפעולות מסוימות - קורט אחר מאשר ה, בסט פריביילינג שרייב. ייתכן שיש לתת לבקודה זו מחשבה נוספת.

בעבין ההמרה לשם השקעות, אינני מבין את ההיסוסים ואם את הזהירות הזאת שנובעת מדברי שר האוצר. הלואי ונגיע למצב שבצורך להגביל את הדבר הזה, כי אינני יכול לתאר לי דבר יותר טוב, מאשר שכספי הפיתוח יהפכו לכספים לתשלום החוב הזה בצורת פיתוח. אין לאעמיד את עצמנו במצב, שאנשים בכלל לא יוכלו להשתמש באגרות אלו לפיתוח. ישנם כספים לפיתוח ואפשר להעביר אותם מסעיף לסעיף. אינני רואה את ההכרח, להיפך. אני הייתי מחפש עם כל המומחים את הדרך, לעשות את זה יותר אטרקטיבי ושנשים יביטו על האגרות כעל שלב ראשון להשקעה ממש בלירות.

א.פ.

ח. אריאב:

האם הבינותי נכול, שאדם שיש לו אגרות מהמין השני יכול להשקיע בכל מפעל שתקציב הפיתוח עוסק בו? אם כן, אין לי שאלות. יש תעשיות שעלו לות להיות נתמכות על ידי תקציב הפיתוח, ואם היום הוא תוסך ב"סולקן" ולא ב"לודז" יה" ובא יהודי ורוצה להשקיע דוקא ב"לודז" יה" - אינני רואה מדוע מפעל זה מוצא מהאפשרות הזו. אם אני מבין נכון, שכל מפעל שעלול להיתמך על-ידי תקציב הפיתוח - ולא דוקא נתמך בשנת התקציב הזו - זאת אומרת כל מפעל.

שר האוצר ל. אשכול:

נסוץ לנו במצבנו זכרון ארוך בכל פעולתנו, כי אנחנו חיים ופועלים בבית של זכויות מאד שקופה, ואקוטיקה עצומה. אם שמתם לב בשנה האחרונה, האוצר נחנק הרבה פעמים. היו חכמי-דור וחכמי עתונים וחכמי מפלגות וחכמי קואליציה, אשר בכל פעם הרביצו לאוצר והתווספו, מדוע אינני נותן 1.80 לכל מיני מוסדות. בדרך כלל, כשנאמר פה "רייט" הכוונה היא ל"רייט". ה"רייט" שלנו הוא 1.80. כוונת האוצר היא תמיד פחות מאשר מה שאומרים באיזו שהיא בורסה שחורה. אבל אם הדבר הזה פורץ את הגבולות ומתחיל להיות לענין שכולם מתחילים לצעוק - זה מכביד על הענין.

אם עתון "הבוקר", עתון הקואליציה, מוצא לנכון להתחיל לפרסם עניני תקציב לפני שהממשלה דנה ולפני שהכנסת דנה - מדוע לא יתרגל?

ח. אריאב:

אבל "הארץ" עשה זאת לפניו, והוא קבל את זה ישר ממשרדי האוצר.

שר האוצר ל. אשכול:

אז הוא גנב, ומי שנתן לו את זה הוא גנב. "הארץ" בא אלי ומבקש חומר. וכך מתפרסם: שר האוצר מגיש תקציב אינפלציוני של 380 מיליון לירות. זה עוזר הרבה? זה מבריא אותנו? לכן אני אומר: עד כמה שאפשר, בחזיק את עצמנו ב"רייט" האורתודוכסאלי.

בענין הההשקעות, אני קודם כל רוצה שנסכים בינינו, כי במצבנו יש סכנה איומה אם הסכך אינו בידך, כי רק אז אפשר לטתום את הכוחות לטובתנו. יכולים על פי החוק לקום היום 25 מיליון דולרים כאלה ולבוא לארץ ישראל ולדרוש מאתנו 45 מיליון לירות.

י. בדר:

אני חושב שזה היה דבר נפלא.

שר האוצר ל. אשכול:

אני חושב את זה בשבילנו עכשיו, לסם-סוות, מפני שאין לי 40 מיליון לירות אלו לתת לו. אפשר כמו בן להגיד, שעל פי החוק צריך לתת לו ביום שהוא יבוא. נסיצו לחפש כל מיני דרכים והאנשים אומרים: הרי הבטחתם את הדבר הזה. אבל לו יכולתי את הדבר הזה לכוון ולהגיד לאנשים: בבקשה, תודיעו לי כל ששה חדשים, והתשלום יהיה כעבור תקופות מסוימות - זה אינו ניתן כרגע, לפי האגרות האלו.

ש. בז'רנו:

אני מסכים לסכך.

שר האוצר ל. אשכול:

על כן חשבנו שפה התקנו איזה שהוא סכך. על כל אמרנו: קודם כל אפשר לבוא. אבל ההסברה צריכה להיות, שלא צריך לעשות את זה. כי אם כך, נלך ליהודי ונגיד לו: למה לך לקנות את האגרת, תן לי את הכסף ונשקיע אותו בתעשיה. אנחנו מחפשים את הסכך, ואז אמרנו: קודם כל אנחנו רוצים לדעת שהכסף מושקע במפעלים כדאיים למדינה. אם היום ירצה יהודי לפתוח עוד מכבסה חשמלית אחת ועל ידי כך הוא צריך לקבל את הלירות - כולנו נחשוב אז לי שאין זה הכרחי שבשאראל תהיה עוד מכבסה חשמלית. ואז נענה לו: לזה - לא. אם הוא רוצה ל"עסיט" - או שאני אענה בחיוב, או שאני אומר לו: בשנה הבאה, הממשלה - אם תמצא לנחוץ - תקציב כסף להרחבת התעשיה הקיימת במקום עבודות דחק, למשל. זה הסכך היחידי האפשרי.

הינ"ר י. גורני:

אני שואל את חבר הכנסת ציזלינג, אם לאחר דברי
שר האוצר הוא מוכן להסתלק מההצעות שלו.

י. בדר:

אני מצטרף לאותן ההצעות של חבר הכנסת ציזלינג,
אשר מתכוונות לאישור ועדת הכספים ואישור הכנסת.

ח. אריאב:

אינני מסכים להצעת חבר הכנסת ציזלינג בסעיף
3, שזה צריך לבוא לכנסת, אלא לוועדת הכספים.

א. ציזלינג:

בסעיף 3, כאלטרנטיבה, אני מצטרף להצעת חבר
הכנסת אריאב.

ה צ ב ע ו ת

- (1) הצעת חבר הכנסת ציזלינג לשם החוק - לא נתקבלה
- (2) הצעת חבר הכנסת ציזלינג לסעיף 3 - לא נתקבלה
- (3) ההצעה האלטרנטיבית בסעיף 3, לכתוב: באישור ועדת
הכספים - נ ת ס ב ל ה

זכות הסתייגות לחבר הכנסת לונז.

י. פורר:

אני הצבעתי בעד הסכמה של ועדת הכספים בסעיף
3 כי זה אקט כללי וחד-פעמי, אבל אינני חושב
שאם שר האוצר צריך לנהל משא-ומתן בארצות-הברית, הוא לא יוכל לגמור
בלי אישור ועדת הכספים. אני, למשל, אינני דורש את אישור ועדת הכספים
בסעיף 4.

ה צ ב ע ו ת

- (4) הצעת חבר הכנסת ציזלינג לסעיף 4 - לא נתקבלה
- זכות הסתייגות לחברי הכנסת ציזלינג וברד
- (5) הצעת חבר הכנסת ציזלינג לסעיף 6 - לא נתקבלה
- (6) הצעת חברי הכנסת ציזלינג ואריאב לסעיף 7 - נ ת ס ב ל ה

זכות הסתייגות לחבר הכנסת לונז

- (7) הצעת חבר הכנסת ציזלינג לסעיף 8 - לא נתקבלה

(3) מ ס ר כ ו ש ע י ר ו נ י

הינ"ר י. גורני:

אתמול קיימנו הצבעה בוועדת הכספים על חוק מס
רכוש עירוני, וחבר הכנסת אריאב הכניס הסתייגות
בענין ביטול מס רכוש עירוני, שאליבא דרוב חברי הוועדה לא היתה מן הנושא.
אבל בידעה שהחוק הזה דחוף, החלטתי ללכת בדרך פשרנית.

קבלתי היום מכתב מהוועץ המשפטי של הוועדה,
בשם היועץ המשפטי של הממשלה, שהוא מבקש להעביר את הענין לוועדת הכנסת.
אני מצטרף להגיד בוועדת הכנסת, שזה לא בגדרי הנושא. ואז, או שחבר הכנסת
אריאב הביע לכלל מסקנה, שהוא צריך להסתלק מההסתייגות שלו; או שאני
אבוא לוועדת הכנסת ואגיד שזה לא בגדרי הנושא. על כל פנים, הייתי מציע
לו להתייעץ תחילה עם שר הפנים, אשר הציג את המס הזה.

י. גדר:

אני מציע להכניס את זה לסדר היום, כיון שלפי התקנון צריך לעשות זאת שבוע קודם, בעוד שכלפי שולחן הכנסת מספיקות עשרים וארבע שעות לפני ההצבעה.

החלטה: להעמיד את הענין בסדר היום. חבר הכנסת אריאב יתן תשובה, שממנה יוברר אם הדבר יובא לוועדת הכנסת או לא.

4) תשובות שר האוצר לשאלות

היו"ר י. גורי:

אבקש את שר האוצר להקדים את התשובה שלו, לשאלה שנשאלה על האופציה שניתנה לאדונים

קולק ורפפורט.

שר האוצר ל. אשכול:

אם משרד מבקר המדינה התערב בזה, לפי המלצה מה שופט, ייתכן שכדאי היה בכלל לתת להם לספל בזה.

י. גדר:

אני יכול לשאול את השאלה באופן קונקרטי: (א) מי הם האדונים קולק ורפפורט; (ב) איזה אופציה נתנו ומה תוכנה; (ג) למה דוקא הם קבלו אופציה זו; (ד) איזה המלצות קבלו, שדוקא הם יקבלו אופציה זו; (ה) האם יש להם מסחר או בסיון מיוחד בייצוא; (ו) האם היתה התייעצות עם משרד המסחר והתעשייה, כיון שזה בשטח זה; (ז) האם קבלו איזו שהיא אופציה גם בנוגע לסחר עם גרמניה; (ח) האם היתה איזו שהיא המלצה מאיזה מוסד הקשור במשרד הבטחון; (ט) האם ידוע לשר האוצר משהו על הקשר של העסק הזה עם איזה שהוא מוסד ממסלתי? (י) האם שר האוצר חושב שבעייה זו אפשר לברר בכללותה בוועדת הכספים, או אולי היא שייכת לוועדת חוץ ובטחון?

י. פורר:

אני מציע לבקש ממבקר המדינה, למסור בשבוע הבא איזה דין-וחשבון לוועדת הכספים, כי זה ענין שנחוצה בו בדיקה. נחוץ לבחון מה קרה, ואני מציע שזה ייעשה באמת, לרחר שהשופט מסר למבקר המדינה את הדבר. אם יהיה הדין-וחשבון, אני מציע לקיים בירור עם שר האוצר.

שר האוצר ל. אשכול:

אני מוכרח להגיד, שאני חושב כי חבר הכנסת פורר צודק. כמובן לא אענה על פי עשר השאלות, כי גם לי יש יחס מיוחד לאופן הזה של שאלות כאלה. אני רק יכול להגיד, שעד היום הזה אינני יודע למה רגשו גויים.

ייתכן, אם השופט ראה איזה דבר ואמר, שמבקר המדינה צריך להיכנס לענין - משום כך אמרתי שאולי יותר טוב גם לחכות, כי אולי בקורת יכולה להעלות דברים שמצדיקים את דאגותיו של השופט. לי נראה שזה ענין לגמרי פשוט, ואם אין רוצים לחפש דברים מיוחדים, אפשר לא לעשות זאת. האיש שממנה על כך במשרד האוצר, שיכול לעשות טרנסאקציות כאלה, באו אליו שני אנשים והוא התרשם מהם, שהוא יכול לדבר אתם על ענין כזה.

עלי להגיד, ואני חוזר שוב: למה לי עכשיו לדבר; מה שאני אומר עכשיו, אבקש שנקבע לגביו יחס חברי. אני אומר מה שאני חושב ולא בדקתי. כחוקר או כמבקר. אני אתמול ראיתי את האיש. הזמנתי אותו אלי, את רפפורט זה, ואני התרשמתי - ואולי אני אופיע בפניכם כשר אוצר לא מחתאי - אבל לו הייתי צריך להחליט, הייתי מתרשם ממנו: איש נבון והגון וישר, ויש לו מחשבות.

באו אליו שני אנשים. אחד מהם איש שעובד בצבא. הוא עובד במחלקה משפטית, במחלקה די רצינית, אבל הוא עם סטאטוס דמיסיוני; והממונה עליו גם כן מי שעוסק במשפטים, הכריח אותו להמשיך עוד איזה זמן אתו, ואם נחוץ לו חופש - יש לו חופש. הצד הזה, יטפל בו

הצבא, וניח. אבל האיש שאליו באה ההצעה, יכול היה להתרשם.

ייתכן שהם זכאים, ויתנו להם לעשות את המלאכה. הם באו בהצעה להקל לנו לעשות את חובותינו עם חברות התעופה בחוץ-לארץ. אצל אסד מהם זה גם מתעבד - אצל אותו איש שדברתי אתו אתמול - בסכימה די טעניינת לא רק בקשר עם החובות, ויש לו קשרים והיו לו קשרים עם חברות התעופה, במגמה להקל עלינו את התשלומים שאנחנו חייבים להם בדולרים. אני יודע שלפני שנה או שנתיים צעקה דבר כזה על-ידי איזה אנשים, והקרן הקיימת השיגה הלוואה והכסף שצריך היה לשלם לחברות התעופה, הלך לקרן הקיימת.

א.ט. בניחו בספי: זה היה בלירות וזה היה בדיון בוועדת הכספים.

שר האוצר ל. אשכול: יכול להיות. אבל מיני הצעות כאלה, שאפשר משהו לעשות - היו. ואם אני רואה את זה כבר עכשיו לאחר המעשה, והזמנתי אלי את האיש, אני חייב להגיד לכם שאני מבין איזה טענות יכולות להיות לאוצר ולאיש שעושה את זאת.

אשר לאנשים הללו, שאתם ניהלו את המשא ומתן, הם לא מסרו את כל מחשבותיהם לאיש שלנו, אבל אצלם היה בנוי, שבצפפת מתקשרים עם עוד מישהו. בחליפת המכתבים נאמר, שתוך ששה חדשים יבדק הדבר.

י. בדר: מה בעוד ששה חדשים?

שר האוצר ל. אשכול: תוך ששה חדשים תהיה לו הסכמה מהצד ההוא. הוא אומר: אני רוצה להביא לך הצעה, שתוכל לשלם את הכסף ותוכל להרויח 15-20%. ואמרו: כשתביא דברים מסויימים, נספל בזה.

הוא עשה מאד בחכמה ובזהירות, וגם במכתב צויין שאני לא קשור לעולמי, ואם תוך שלש החדשים האלה תבואנה הצעות אחרות, אני רשאי לבחור לי בדרכים אחרות. אלה שאני צריך לבוא אתו בדברים. לאחר מעשה נראה לי שלו באו אלי שני האנשים - והם עושים עלי רושם; שני ישראלים, ואחד עובד בצבא; אפילו אם אני יודע שהוא עובד בצבא, אבל עובד בעניינים משפטיים ויש לו השכלה משפטית, והוא מתפטר ורוצה לעשות משהו - לא הייתי רואה בזה פסול. הייתי מסשין בזה. השאלה שמתעוררת: האם יש להם נסיון, יש להם כסף? ואני שאלתי: איזה כרס צריך להיות לאדם וכמה הוא צריך לרסות אנשים קודם, כדי שיבוא אלי ויעשה רושם שזה בחור שאפשר לתת לו איזה דבר? מה הקריטריון? לא נשים האלה נתנו לשפוך את דמם ולגאול את ישראל. אני מוטרף זאת לכל אחד מהם; אילו הייתי צריך לעשות פה בעסק הזה דבר שבינתיים אני משקיע כסף - יכולים לומר: איפה הבטחון, וכו'? אבל פה שני אנשים אומרים - ואני אומר לכם: אני בטוח שבפרקטיקה שלי באדם, אפילו עם חלום, ואני מקשיב ואומר - בבקשה, תוך ששה חדשים לא אספול בזה, אבל לך והבא הצעה. ייתכן שבחקירה או בבדיקה יכחלים להתברר דברים שלי אין כל ניסוק וכל מושג וכל ידיעה. בכרוונה הזמנתי אלי אתמול את רפפורט זה. רציתי להכיר את האיש. גם לא אגיד לכם כמה דברים שכרגע אינם שייכים לענין הזה. זה מה שאני יכול להגיד. אפשר בלי כל ספק לגשת לענין ולהעריך אותו כבונה-פידה; בכל אופן אנשים שטיפלו בזה באוצר ראו: באים שני אנשים שיש להם קשרים לרגל שנות עבודה, והם מעבדים איזה תכנית ואפשר להגיד, אני מתרשם שכדאי לדבר אתם.

איפה פרץ אחר-כך הענין? כשהשלישי שהיה בצרפת, כשבאו אליו, הוא כנראה אחר כך אמר לעצמו: מה אני צריך אותם? אטום מאד לישראל ואעשה את המלאכה ישר אתם. אני יודע קצת על האיש הזה, אבל לא אספר זאת כאן. כשהאנשים האלה באו לעכב, כדי שהוא לא יוכל לנהל את המשא-ומתן - כי אל פי המכתב מותר לאוצר לקבל הצעות אחרות; אבל היות והוא איש שלהם ואכשיו הוא בא מאחורי גבם, הם הלכו למשפט.

לי, עד הרגע הזה ועד שמישהו לא יוכיח לי - עד הרגע הזה אני אינני יכול לבוא בטענות לאנשים באוצר, אשר דברו עם האנשים הללו, קבלו אותם ברצינות ואמרו: בבקשה, לך תביא הצעות.

א.ס. גניחונסקי:

נכון שהאוצר ביטל את האופציה?

שר האוצר ל. אשכול:

כשהתחילה כל הצעקה הזו, הבחור הזה נבהל ואמר: אני מודיע לך שהאופציה לא קיימת, או

יש לי הצעות יותר טובות.

י. בדר:

בכל זאת אני לא קבלתי תשובה על שאלותי, מה התוכן של האופציה. האם מכיון שזה ייצוא, אם היתה התייעצות עם משרד המסחר והתעשייה ואם לאנשים האלה היו המלצות של משרדים אחרים?

שר האוצר ל. אשכול:

תוכן הסכתב לאנשים האלה הוא, שתוך ששה חודשים יש להם זכות לבוא להציע הצעות מעובדות.

י. בדר:

יותר לקבל העתק?

שר האוצר ל. אשכול:

אחשוב על זאת. בדרך כלל אנחנו איננו מסתירים מכתבים, אבל אינני יודע אם צריך - ביחוד כשמבקר המדינה מטפל בזה. משוך כך לא היה צורך לברר עם משרד מסחר ותעשייה. מלבד זה יש לו סכתב מאיש מהתחבורה, ממנהל מחלקת התעופה בלוד - שהוא ממליץ לעסוק עם האנשים הללו. אבל אלה הם פרטים ממשרד זה כלפי משרד אחר. זה לא שייך לענין. אני אומר, שאפשר היה ומותר היה להתייחס לשני האנשים בבואם בהצעה, וכל אחד מאתנו היה עושה את זאת.

ח. אריאב:

כדאי לקבל את הצעת חבר הכנסת פורדר, ובוה לסכם היום.

ס. שלמר:

אני מתנגד להצעתו של חבר הכנסת פורדר. אם מבקר המדינה ייכנס לענין - ייכנס. אני רק רוצה לשאול אם ידוע לשר האוצר, שבחוק שרות עובדי המדינה יש סעיף, שאם פקיד מתפטר אין לו שום רשות להופיע במשרד ממסלתי בשם חברה, לא כל שכן בשמו הפרטי. כאן אדם היה בטוב של התפטרות, אבל בהיותו בעבודה הוא הופיע.

שר האוצר ל. אשכול:

יכול להיות. שאלתי גם מישהו ממשרד הבטחון. אינני מתנגד שנקודה זו תבורר, אבל כנראה שיש לו לזה הסברה. האיש שלנו בודאי אינו זוכר בכל רגע את כל החוקים.

היו"ר י. גורי:

הצעתו של חבר הכנסת פורדר אינה טעונה החלטה כי הענין התעורר בוועדת הכספים ומבקר המדינה עוסק בו, ואז בדרך כלל בענינים כאלה אנחנו יכולים לקבל ממנו את החרטה. השאלה התעוררה ואנחנו יודעים שמבקר המדינה עוסק בזה, ומכיון שכך נוכל לקבל את החומר.

י. בדר:

אני רוצה להזכיר, שכאשר בפעם הראשונה דברתי על הענין הזה בוועדה זו, הצעתי היתה לבקש את החומר ממבקר המדינה. אני חושב שההצעה היתה נכונה, אחרי מה שאמר הינן שר האוצר. אמנם גם שר האוצר אמר: אולי יותר טוב לי לחכות עד שמבקר המדינה, שהשופט פנה אליו, יגיד את דברו. ההסבר שקבלתי משר האוצר, שבכנותו אין לי ספק, היה כל כך כללי שאני למדתי הרבה ממנו. בנוגע לעצם האופציה - האם יש שם איזה התחייבויות קונקרטיות או לא - על זה לא למדתי מתשובת שר האוצר. התשובה שלו, שהוא יחשוב אם מותר וכדאי למסור לוועדה את תוכן האופציה - אני חושב שתשובה זו גם כן אינה מספיקה בשבילי. לכן אני חוזר לאותה הצעה שהייתי לי לפני כן: כיון שועדה זו ממונה על מבקר המדינה, באותה מידה שקובע זאת/מבקר המדינה, והוא ימסור לנו דינים-וחשבונות - אני חושב שבסקרה זה עלינו לפנות אליו, שימסור לנו את הדין-וחשבון הזה.

אם תתקבל החלטה, שאנחנו מבקשים ממבקר המדינה שימסור לנו את הדין-וחשבון, לא יהיה בזה שום דבר בלתי רגיל. אני מציע הצעה זו באופן פורמאלי, ואני מציע להצביע עליה.

היו"ר י. גורי:

ההצעה מיותרת, לאחר שהודעתי כי כמוצאה מהדיון הזה אפנה למבקר המדינה && ואבקש את הדין-וחשבון.